

РН-1-418

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Народна библиотека Браће Јовановића.

Свеска 49 до 72.

Под овим насловом издаваћемо и надаље најбоље књижевне производе српских писаца, старијих и новијих. У њој ћемо доносити и преводе најбољих списа словенских и несловенских литература. Особито ће бити у њој заступљене песме лирске и епске (епи и епопеји), драматски производи, приповетке и романи, затим историјска и друга дела од припознате вредности у лепој књижевности.

„Библиотека“ излази сваких 14 дана у свескама од 4 табака из петит-слова а са ценом од 16 нов. или 35 дин. пара.

Претплата на III. кодо са 24 свеске (свеска 49 до 72) износи ф. 3.50 или 7 динара и шаље се у напред у потпуно наплаћеном писму или пошт. упутницом издавачима у Панчево. Кома је угодније може се код сваке српске књижаре претплатити. Под истим условима добија се и I. (св. 1—24.) и II. (25—48 свеске).

Скупљачи добијају на 8 претплатника 1 комад на дар.

Претплатницима разашаљемо сваку свеску о нашем трошку. Ко поједине свеске наручи, нека изводи уз новац напред и поштарину за 1 св. 2 п. а за више свезака 5 нов. припослати.

Без новца не ће се никоме „Библиотека“ слати. Због маленкости не могу се поједине свеске с платом у натов (per Nachnahme) слати. Зато молимо новац у напред.

Поједине свеске има свака српска књижара по 16 п. или 35 д. п. на продају.

0-1-8368

Ј. С. ПОПОВИЋА

Б Е О Г Р А Д

НЕКАД И САД.

ВЕСЕЛО ПОЗОРЈЕ У ДВА ДЕЈСТВА.

Масаровић

ПАНЧЕВО

НАКЛАДА КИШКАРЕ БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

Л И Ц А:

Неша, трговац у Београду.

Љуба, његова кћи.

Станија, Нешина мати.

Велимир, његов син.

Милан, чиновник.

Пијада.

Вучко, ћирица.

Београд
Београд

202 992

ДЕЈСТВО ПРВО.

(Лепо намештена соба, о анду виси један сат, једно портре и различне фигуре из древне митологије. У крају стоји фортепијано, а у прозору канапе, више њега велико огледало, а пред њим астал и наоколо столице.)

1.

Вучко (ступи).

Ја! Вучко, трчи тамо; Вучко, пери судове; Вучко, дај једну ватру; Вучко, пеци једну кафу; Вучко, носи ово писмо; зови шнајдера; иди у дућан — све Вучко; а да се одмори, нема Вучко. (Узме газдин чибук и пуни лулу.) Право има Илија, што је постао пандур, бар пуши раат, а не „Вучко, Вучко!“ да нема мира! (Међу тим је запалио лулу, повукао два дима, па онда остави, узме један ћилим, простре и извали се пушећи.) Ох, ох, ох, права бошча! Добро ти живе господа, како дође месец, узме своје паре, па мир. Ја, да сам иш'о у чколу, како су ме звали, ето Вучко господин; а ћирица — рђава посла. (Извади једну књигу из недара.) Ваља да се учи. (Почне читати.)

2.

Љуба (долази), Пребашњи.

Љуба (не видећи Вучка, скине шешир

и метне га на астал). Но, баш ми у невреме долази. Нити могу ићи у визите, нит' с Миланом разговарати. И мој баба није имао другог посла, него да је доводи.

Вучко (који једвако чита). Ја!

Љуба (окрене се). А шта ти ту радиш?

Вучко. Чitam.

Љуба. Шта си узео тај чибук?

Вучко. Па чибук је наш.

Љуба. Није ли те црпвао и јуче за то! Па јошт простр'о Ђилим на сред собе!

Вучко. Ја чистим.

Љуба. Ти знаш, да ја не трпим то по соби.

Вучко. А што, кад је лепше, него опопшвабско (показује на канане).

Љуба. То се тебе не тиче ништа, него устај, те носи одатле.

Вучко. Ја! устај. Све устај; а кад ће бити седи?

Љуба. Ти да ниси ћирица. Диж' се, бад ти кажем. Ето бабе; па да преватиш аџине мајкине.

Вучко. Оће да дође?

Љуба. А да но! него одлази!

Вучко (пусти један јак дим, потом устане, остави чибук у крај, па дигне Ђилим и одлази).

Љуба. Преправи беду кафу за мајку, зашто каже, да је гладна. — Право има копа, што држи слушкињу. Бар може коју моду од ње научити, а ћирице тако су бе-

зобразни, да не можеш с њиме ни проговорити. — У! врага, ето је већ!

3.

Неша, Станија, Пребашња.

Неша. Ево, мајка! овде ја седим.

Станија (приђе к портрету, па се прекрсти). Помози, Боже, дај свако добро и срећу!

Љуба. Хи хи хи!

Станија. А што се ти смејеш, што се ја молим Богу?

Љуба. Каква је икона —

Станија. А што?

Љуба. То је портре Велимиров.

Станија. Нисам још видела свеца Велимира.

Љуба. Хи хи хи!

Станија. Ама што се смејеш?

Неша. Мани је, мајка. То је Велимир, наш син. Он се дао измодовати.

Станија (гледи у портре). Леп дечко. — А где вам је икона?

Љуба. Иконе немамо.

Неша. Тамо у другој соби.

Станија. Како се све измени овде у Београду, откад нисам била!

Неша. Има двадесет и осам година.

Станија. Прошло о Ђурђеву дне.

Неша. Е, шта ћеш!

Станија. Иза варош-каније беше неко ђубре и гробље. А сад —

Неша. Сад су најлепше куће. Тако се свет мења. Него, мајка, мени ваља ићи у дућан. Остани ти с Љубом.

Станија. Иди, иди, да се не гради штета. (Неша одлази.) А где су моје аљине?

Љуба. Однеће ћирица у собу, не брини се, мајка.

Станија (гледи по соби). О, вала Богу, како је намештено! — А где су простирке?

Љуба. Сад се простирке не међу.

Станија. Па како с чарапама?

Љуба. Сад се више у чарапама не иде.

Станија (врти главом). Ко би ти најпре смео ући с панучама. (Седне на канапе, па ћипи.) Куку, шта је ово?

Љуба. Шта, мајка?

Станија. Што ме нешто из миндераука удари!

Љуба (смеје се). То је канапе на феде-рима.

Станија. Па што бије?

Љуба. Не бије ништа, него се слегне, да се боље седи. Ето овако (седне). Да видиш, како је добро. Оди само.

Станија (седне). Као у руи. (Кад Љуба устане, она се онет тргне.) Аратос ти таквог седења! (устане) Ја не могу ту.

Љуба. А ти седи на столицу. (Отвори врата и нице.) Вучко, донеси кафу за мајку.

Станија (која је седела). Па како да седим?

ЉУБА. Па тако.

СТАНИЈА. Да ми висе ноге?

ЉУБА. Ленше је тако, него да се човек згрчи.

СТАНИЈА (тресе главом). Не донада ми се ништа овај адет. Простирке лепо, па седиш, како ти је ђеф.

4.

ВУЧКО (доноси кафу, и метве на астал).

ЉУБА (сипајући кафу, Вучку). Јеси ли унео ствари?

ВУЧКО. Јесам.

ЉУБА. Ево, мајка!

СТАНИЈА (гледи). Што је ово?

ЉУБА. Кафа.

СТАНИЈА. Како кафа? жута!

ЉУБА. С млеком.

СТАНИЈА. Ко пије кафу с млеком? Млеко се пије само.

ВУЧКО. И ја кажем. Ама господа —

ЉУБА (баби). Узми само, да видиш, како је добро.

СТАНИЈА (okusи, па се намршти). Не могу ти, кјерко.

ЉУБА. Зашто, то је добро. Ево са земичком. Умачи само.

СТАНИЈА. Кафа се не једе, него се пије.

ЉУБА (смеје се). Пробај само.

СТАНИЈА. Не могу ти, кјерко. Него дај ми кафу, ако оћеш.

ЉУБА. А ти донеси, Вучко, приу кафу.

Вучко. Јес', и та не ваља.

ЉУБА. Како да не ваља?

Вучко. Скуваш, па стоји, стоји, стоји, док се не слегне. — Е, како ћеш да гу пијеш?

ЉУБА. А ти скувај по турски.

Вучко. Ете, мајка! што је добро, то је турски, а што не ваља, то је по немачки. (Узме кафу с астала и одлази.)

Станија. Бађава. Чудан адет настаде. (Сат почне ударати, на воје се Станија уплаши.) Што беше то?

ЉУБА. Сат, мајка.

Станија. Па сат у соби. (Сат почне свирати; Станија мало послуша, пак се прекрсти.) Падав је то сат?

ЉУБА. То је музика.

Станија. Што је то музика?

ЉУБА. Зар не знаш? свирка.

Станија. Па свирка су зурле.

ЉУБА. Хи хи хи! ко ће зурле да слуша! Чекај мало! (Отиде фортенијану и почне свирати.)

Станија (уплашено). Ју, мене, кјерко! ју мене, кјерко!

ЉУБА. Шта је, мајка?

Станија. Ти да будеш циганка?

ЉУБА. Зашто циганка?

Станија. Куку мене и до Бога мога! Нешина кћи циганка!

ЉУБА. Ама што ти је, мајка?

Станија. Ко свира, до цигани?

Љуба. Та то је сад мода; која девојка не свира, није нобл.

Станија. Шта ти ту говориш, кјерко?

Љуба. Тако је. Иди у прве куће, свуда ћеш наћи или фортенијано, или гитар.

Станија. Ама како то говориш?

Љуба. Па тако.

Станија. Ја те ништа не разумем.

Љуба. Шта ћу ти, кад ниси живила овде.

Станија. Како се зову те твоје зурле?

Љуба. Кажем ти, фотенијано.

Станија (врти главом). Хм, хм! Па де свирај мало. (Љуба почне алегро из једне опере.) Па то ти свираш?

Љуба. А да шта ћеш?

Станија. То ништа не ваља. Кам' ти Ајдук Вељко, кам ти друге песме?

Љуба. Е, то је сасвим просто.

Станија. Него то твоје цилулу, цилулу! Зло, кјерко; крај света! Кад си ти вид'ла за мог времена те накараде у соби? (Гледа свуда.) Где, где! шта ће то годишаво девојче на дувару?

Љуба. То је Венера.

Станија. Шта је то Венера?

Љуба. Богиња љубови.

Станија. Богиња? а што је богиња?

Љуба. Бог је мушко, а богиња је женско.

Станија. Што? што? Бог и жена? то ни Турци не држе. Еј, Нешо, Нешо, куку мајци, што сам дочекала! Људи имају у кући свеце и матер Божију, а какав је ово покор, ком се они моле!

Љуба. Зар ти мислиш, мајка, да ми то држимо за икону.

Станија. Да што си је обесила?

Љуба. Ето тако, да је лепо у соби.

Станија. И то лепо?

Љуба. Зар не видиш, како је лена?

Станија. Видиш, кјерко, то је срамотно. Која девојка показује голе прси? а она је готово сва гола. Срамота до Бога! Него скини, на баџи у ватру.

Љуба. За то смо дали три тадира, мајка.

Станија. А колико си дала у цркви?

Љуба. Па ти знаш, да девојке не дају ништа.

Станија. У цркви не дају, а за срамотне иконе могу да дају, је л'?

5.

Вучко (доноси кафу), ПРЕЂАШЊЕ.

Вучко. Ево кафа, ама за ђеф! Ох, ох! благо оном, ко ће да гу пије.

Љуба. Однеси мајки.

Станија (окреће се). Кјерко, ја би ти села.

Љуба. Па ти седиш.

Станија. Више сам ти се уморила, не-

го да сам ишла ваздан. Него дај ми да седим љуцки. (Узме један јастук из кревета.)

Љуба. Шта ћеш то, мајка?

Станија. Да седнем, уморна сам ти.

Љуба. Ама немој, мајка, по Богу! То је срамота!

Станија (намести јастук на седне). Ћути, кјерко, ћути, кад није срамота оно девојче, није ни ово.

Вучко. И ја кажем, мајка.

Љуба. Ти подај кафу, па на поље!

Вучко. Јес' ја, сврши гу, што имаш, пак на поље. А ко ће да служи? (да Станији кафу, она пије). Је л' добро, мајка?

Станија. Добро је.

Вучко. Ама сам гу пек'о за један ћеф.

Станија (врати му шољу). Фала, синко.

Вучко. Са здравље. (Одлази.)

Љуба (смеша се). Па шта ћемо, мајка, с фигурама?

Станија. Што је то?

Љуба. Те на дувару.

Станија. Да скинеш, кјерко. Срамота је; може ко стран доћи.

Љуба. То се за стране и меће.

Станија. Пред странима је, прости ме, срамота и безобразно говорити, немо ли редити. Видиш, и твоје аљине не ваљаду ништа. Какав ти је то фистан парогушен.

Љуба. То није фистан, него рајфрок.

Видиш, како је округао и не може да се угужва.

Станија. Како се прави то страшило?

Љуба. Начини се наоколо као обруч тврдо, да се не може угнути.

Станија. Па кад оћеш да се поннеш на кола, или да седнеш?

Љуба. Онда морам рукама да ујдури-савам.

Станија. Видиш, како је покварен свет. Која би паметна жена то натоварила? Па зашто тако широк фистан?

Љуба. Него као твој, да се сапињем у њему.

Станија. Мој није безобразан. Не ваља, не ваља. Филе људи: „тако је у Београд, тако је у Београд“ — Ја видим, да је зло.

Љуба. Е, мајка, мења се свет.

Станија. Ја! свет треба да се мења на боље, а не на горе. Каква ти беше оно кошница на глави.

Љуба. Шешир.

Станија. Ја се препадо, кад те виде.

Љуба. А што? зар није лево? (метне шешир на главу) Где, мајка.

Станија. Да плашиш чворце сас те репове. Кам ти красан фес? него то немачки.

Љуба. А фес је опет турски.

Станија. Ако ће, барем је леп.

Љуба. Јест, да квари косу.

Станија. Има фала Богу, косе доста.

Па како си се очешљала ? зашто ниси ко-
су навранила ?

Љуба. Сад се коса више не врани.

Станија. Коса не може бити лена, кад
се не врани.

Љуба. Може, мајка. Где, како је моја
лена.

Станија. Броћаста. — Ја видим, кјер-
ко, што је у вас.. Што је добро, то се не
чини; што је зло, то се прима. Што ће
ви оно по соби ? (Показује кревете.)

Љуба. Ту се спава.

Станија. Не можеш да спаваш на зе-
мљи ?

Љуба. Да ме једу буве !

Станија. А кад тамо одозго паднеш?

Љуба. А, то не може.

Станија. Кјерко, ја видим, да не могу
овде дуго. Где ћу ја да ти се научим на
овај адет, да ти седим високо, да ти је-
дем високо, да ти спавам високо ?

Љуба. Мало, мало, док се навикнеш,
мајка.

Станија. Не могу кјерко. Ја сам ти
већ стара. Живите ви, а ја ћу како ми
Бог да.

6.

Милан (с ваочарима), Преташњи.

Милан. Слуга сам понизан.

Љуба. Службеница.

Милан. Како сте?

Љуба. Благодарим на питању. Како сте ви?

Милан. Благодарим. Мало сам се задоцнио данас.

Љуба. Ништа, данас и тако нећемо моћи учити. (Показује Станију.) Моја баба.

Милан (поклони се). Драго ми је.

Љуба. Мајка, ово је мој инструктор.

Станија. А шта је он?

Љуба. Чиновник овде, био је заједно с Велимиром у Паризу.

Станија. Да га Бог живи, види се добар дечко; шкода, што је слеп.

Љуба. Како слеп?

Станија. Та ете, мора тако млад да носи наочари. (Милану.) Па како сте?

Милан. Фала Богу, како сте ви?

Станија. Фала Богу, како сте ви?

Милан. Фала Богу. (Почивка.)

Станија. И јошт како сте?

Милан. Фала Богу.

Љуба. Ону фигуру јошт нисам научила.

Милан. Мало је тешка, то је истина; али је врло лепа.

Љуба. Да видите само. (Почне по соби правити фигуре из кадрида.)

Милан. Па добро је. Само док се ослободите.

Љуба (подскакује). Једва чекам бад! Него знате ли шта? После подне да се ску-

пимо: ја, Мара и Лепосава, па дођите и ви с друштвом, да пробамо.

Милан. Из драге воље.

Љуба. За данас нека остане писање.

Милан. Како је ваша воља; и тако је скупиштина у читалишту.

Љуба. Па немојте мене ради да пропуштите.

Милан. Дакле после подне гледаћу да се скупимо.

Љуба. Драго ће ми бити.

Милан. Ја се препоручујем.

Љуба. Службеница.

Милан. С Богом, мајка.

Станија. С Богом пош'о. (Милан одлази.) Бога ти, Љубо, што је теби?

Љуба. Шта, мајка?

Станија. Што скачеш по соби пред туђим човеком?

Љуба. Па то је игра.

Станија. Каква игра? Напала си пред туђим човеком, па трчиш, кан' да си полудела. Што ће рећи човек? То је, моја кјерко, безобразно. Не ваља ти посао ништа. Јошт га ваташ за руку. Је л' нам штогод род?

Љуба. Није.

Станија. Па која девојка вата страног момка за руку?

Љуба. У игри.

Станија. Макар и у игри. Свака чести-

та девојка и свако поштено момче опаше се марамом.

Љуба. Но, то би лено било, кад би у валцеру опасивали се марамом.

Станија. Па онда, знаш, девојка кад игра, ваља да се стиди, да гледа у земљу; а не да вата момка за руку.

Љуба. Знаш шта је, мајка! да те водим један пут на бал.

Станија. Шта је то „на бал?“

Љуба. Тако; скупе се и мушки и женски, пак играју по целу ноћ.

Станија. И девојке иду ноћу? То не ваља, кјерео!

Љуба. Е, не иду саме, него с матером, или с родом.

Станија. Ја велим, боље би било, да и оне остану код куће, па да лено спавају.

Љуба. Али само да видиш, мајка, депашће ти се.

Станија. А што имам да видим? Ако су све такве, то је крај света.

Љуба. Е, друге јошт више раде, особито оне, које су биле у Панчеву, у Земуну, у Пешти, или у Бечу на васпитанију. Да се чудиш, мајка, како су слободне.

Станија. Куд ће веће слободе, него кад девојка увати момка за руку и са шњим се витла по кући!

Љуба. А кад га руком увати испод пазува и шњиме иде у шетњу?

Станија. Што, што?

Љуба. То је, кад нећеш да те водим на бал, да све видиш.

Станија. Што да идем? што да видим? безобразлук? Штоно приповедаше стари, да је једва варош провала у земљу за безобразлук; и Београд ће пронасти.

Љуба (смеје се). Што девојке воде мушкарце под руку?

Станија. Јест, зато. Бог се мора распирити на тај свет.

Љуба. А кад се момаки девојка загрли?

Станија. Грле се, који су неваљали. Зато таква девојка не сме ни на свет да изиђе, да је не пљују.

Љуба. А овде свет гледи, па не пљује, него јошт фали.

Станија. Прођи се шегачине, кјерко! Веда си мене стару, па тераш сирдињу. То је срамота.

Љуба. Не шалим се, мајка, Бога ми, него се игра валцер. Ето овако (дигне је, па јој покаже).

Станија. И то једно мушко и једно женско?

Љуба. Јесте.

Станија. А што веле мајке и очеви?

Љуба. Кажем ти, ништа; него су јошт невесели, ако им неће нико да узме кћер да игра.

Станија (седне опет). Еј, Београде, Бе-

в. н. и с.

2

ограде, у што те фалише! Ниси више Београд, него црноград!

Љуба. Па да видиш, кад стане музика и сви се увате под руку.

Станија. Не говори више, кумим те Богом живим! Немој да ти умрем од чуда!

Љуба. Ала си проста, мајка!

Станија. Сад ја проста, што мрзам безобразук; а ти ниси, што ваташ момка за руку! Зашто да га ваташ за руку; шта је он тебе?

Љуба (смеши се). Он је мој швалер.

Станија. Шта је то?

Љуба. Љубовник.

Станија (разрогачи очи). Што рече, црна кјерко?

Љуба. Па кажем ти, љубовник.

Станија. Која поштена девојка има љубовника? Куку, Нешо, да од Бога пађеш!

Љуба. Ћути, мајка, то није ништа зло; то је мода.

Станија. Каква је то безобразница мода, што квари свет. Ама је ли Неша слеп, види ли он све?

Љуба. Та кажем ти, то је обичај. Оди да видиш, како се тамо двоје по Кадимејдану шетају.

Станија (устане па гледи). Куку! за моје време иђаше муж напред, а жена за њим подако.

Љуба. Оно нису муж и жена, него једно је момак, а друго девојка.

Станија. Па девојка води га под руку! Где, како је безобразна, како размеће рукама, како му говори! Јошт је он бољи; иде кротко, а она се развилила!

Љуба. Па она и треба да је слободнија; зашто је женско.

Станија (обазре се, па је мери). То велиш? а оно је зло, кад девојка сagne главу и кад дође мушко, а она га пољуби у руку?

Љуба. Сад мушки љуб: у руку девојке и жене.

Станија. Истину ли говориш?

Љуба. Бога ми, мајка!

Станија. Еј, Београде, како ли поцрни! (занева) Куку, Стано, кукавица! куку. Стано, несрећница! што си, Стано, дочекала, те да повор, Стано, гледаш! (Међу тим је опет села.)

Љуба. Немој, мајка, немој! Ту нисам ни ја крива, ни ти; него сад је тако ушло у обичај.

Станија. Та то је, моја кјерко! Како дође Н-ша, таки да ми тражи кола, нећу да умрем у овом вилајету. (Чује се тутањ од каруца). Што се то тресе кућа?

Љуба. Каруце, мајка, пролазе.

Станија. Што је то каруце?

Љуба. Кола лена од коже.

Станија. Па што тако трче?

Љуба. Тако се иде на каруцама.

Станија. Да ти се истресе душа!

Љуба. Е, ту се ни мало не трупца, него се возаш као у колевки.

Станија. Ја знам лепо два вочића, па седнеш, како ти је воља.

Љуба. Е, сад се више нико на воловима не вози, то би и срамота било.

Станија. Све је у вас срамота. Него, кјерко, осушише ми се уста од муке. Дај ми неко слатко.

Љуба. Чекај, мајка, да ти дам нешто што ниси никада јела. — Вучко!

7.

Вучко, Прегашње.

Вучко. Ево Вучко.

Љуба. Да донесеш гефроренес.

Вучко. Хм!

Љуба. Шта је „хм“?

Вучко. Да се троше паре.

Љуба. То твоја брига није. Иди кад ти кажем.

Вучко. Лепо, лепо. (Одлази.)

Станија. Добро се момче види.

Љуба. Добро, врага! Не могу да нађем какву девојку, пак би га отерала. Нема ко ни да ме очешља.

Станија. Ама, кјерко, баш ти ружно стоји та коса. Зашто се не очешљаш љуцки?

Љуба (гледи се на огледалу). Куд ће
лепше него овако?

Станија. Ама зашто је не туриш на јед-
ну страну?

Љуба. Нека, мајка, кад све носе овако,
могу и ја.

8.

Пијада у шеширу, кад говори, све маја главом, афек-
тира у изговору и **Ж** изговара као **З**, **Ш**
као подмукло **С**, **Ч** као **Ц** и т. д. ПРЕЂАШЊЕ.

Пијада. Добро јутро, Љубо. Цула сам,
да си досла. Је ли ово мајка? Драго ми
је. Како вам се допада у Београду?

Станија. Како коме, а мене богме рђаво.

Љуба. Седи, Пијада.

Пијада (скине шешир, метне га на кре-
вет, потом седне на канапе и продужи Ста-
нији). Знате, док се повек не навикне. Ја
кад сам први пут досла у Београд, тако
ми се уђинио рузан, не могу вам исказати,
а сад ми је сасвим обицан постао и цини
ми се, било би ми зао, кад би опет одав-
де отисла.

Станија. Мене Београд није ружан, не-
го адет у њега, адет!

Пијада. Имате право, треба јест много
да се поправи. То сваки стран примети, кад
додзе на бал. Али це бити. Сваки дан је
боље и боље.

Љуба. Мојој мајки ве допада се ни ова мода, него оће по старом.

Пијада. Е, молим вас, свака мода долази из Париза и из Беца, а ту је највеће воспитаније. Код нас сваки снајдер дрзи новине са зурналима, и кад оцу да правим аљину, има ста бирати.

Станија. А одакле си ти, кјерко?

Пијада. Ја сам се родила у Панцеву. Моја тетка никоме ми није дала мира, него да додзем овамо.

Станија. Лепо девојче, шкода, што ти је покварен језик.

Пијада. Како покварен?

Станија. Тако; говориш оцу, нецу, ђовек.

Пијада. Тако сам се научила из малена, знате, била сам врло размазена. После кад сам порасла, сви ми казу, да ми лепо стоји.

Станија. Како може лепо да стоји, што је ружно?

Љуба. Прођи се, мајка, Бога ти, ти мислиш, свакога можеш да караш као мене.

Пијада. Е, зашто; није зло, кад старији мало и псују.

Љуба. Шта ћеш после подне, Пијада?

Пијада. Зато сам и досла, да идемо у Топцидер. Биче лепо друство.

Љуба. А ја сам онет поручила, да се

скупимо и да пробамо франсе. Браг да га зна, што ми ова игра тако тешко иде. Оћеш ли и ти доћи?

Пијада. Видицу, ако не одемо у Тонцидер. Ко ће бити од муски?

Љуба. Биће наш Велимир, господин Милан и многи од писарског реда.

Пијада. Е, доцицу, кад је тако лепо друство. Особито ми је мило, како Велимир уме да прави кур!

Љуба. Е, море, Париз! није шала!

9.

Вучко, Преглашње.

Вучко. Ево флорнес.

Љуба (узме служавник). Донеси један и за фрајлу Пијаду.

Пијада. Немој, Љубо, благодарим.

Љуба. Зашто?

Пијада. Не могу. Бога ми, оцу да идем.

Љуба. Та јошт је рано.

Пијада. Цегаће ме тетка.

Вучко. Па? да донес'м, да не донес'м.

Пијада. Немој, Вучко, немој.

Љуба. Па остави, кад неће.

Вучко. Сас здравље. (Одлази.)

Љуба. Ево, мајка. Него чувај да се не опечеш. (Намигује на Пијаду.)

Ставиља (узме кашиком, дува, по кад метне у уста, ђипи и увати се руком).

Љуба. Шта је, мајка? Шта ти је?

Станија. Еј, црни кјерко, што ме уби!

Љуба. Али шта је?

Станија. Оноко се.

Љуба (смеје се). Та то није врело, мајка, него је од леда.

Станија. Аратос ти Београда и кад дојдо овамо!

Љуба. Небој се, мајка, то је врло добро. Узми само.

Станија. Нека једе ко оће, ја ћу да идем, кад ме тако мучиш.

Пијада. То је најлесне сто.

Станија. Кад је најлесне, ти једи.

Љуба. Еј, мајка, ала си проста!

Станија. Нека, волим овако проста, него да печем језик.

Љуба. Оћеш ли слатко?

Станија. Прођи ме се, нећу ништа. Како сам се уплашила!

Љуба. Ама што се плашиш?

Станија. Што се плашим — што не ваља. Еј, куку, да сам код куће!

Пијада. Бекајте само, док се науците, пак чете видети, како ће вам се допасти.

Љуба. Моја мајка што год није видела, каже, да не ваља.

Пијада. Е, то би ми зло просли са зурналима. Да видис, Љубо, какав је сесир добила Драга из Беца, дивота! ала сто је цвет, видицес; сваком се мора допасти.

ЉУБА. Ја сам молила мога бабу, да ми наручи један, пак каже, добар је и онај стари. Чисто ме је срамота већ, да у њему идем.

ПИЈАДА. Па твој није рузан.

ЉУБА. Већ скоро је изишао из моде.

ПИЈАДА. Подај га масанмоди, тако сам и ја с мојим учинила, па ми је лепо оправила, је ли?

ЉУБА. Врло лепо.

ПИЈАДА (устане). Дакле после подне за цело.

ЉУБА. А куд иташ?

ПИЈАДА. Та скоро ће подне; да ме не чекају код куће. (Меће шешир на главу.)

ЉУБА. Баш ти је лепо оправила.

ПИЈАДА. Сто ради ова масанмода, то је ђудо. Била је сест година у Бецу. Овај цвет мало ми се не допада; али не могу бољи да надзем. Сад с Богом. (Пољуби се с Љубом.)

ЉУБА. С Богом.

ПИЈАДА (Станија). Слузбеница понизна. (Станија не одговара ништа, а Пијада лагано Љуби.) Твоја се мајка несто срди на мене.

ЉУБА. Е, што се има срдити! — Мајка, каже ти Пијада с Богом.

СТАНИЈА. С Богом, кјерко, ја богме не чујем добро.

ЉУБА (Пијади). Видиш, да се не срди. (Одлазе).

Ставила (сама крсти се). Буди Бог с нама, у Београду није чисто! Какав је ово покор? О, Господе Боже благи! (Опет се крсти.)

Љуба (враћајући се). Шта је, мајка, што се крстиш?

Станија. Кажи ми, кјерко, тако ти Бога, какво је то девојче?

Љуба. Ту је до нас у комшилуку. Седи код тете, која је овде удата.

Станија. Па како се с њоме мешаш, кад није читава?

Љуба. Како не би била читава!

Станија. Ама што чини све главом (подражава јој), кад говори?

Љуба. Тако је то, мајка, у садашњем свету.

Станија. Па онда како говори! Бог с нама, тако ни Турци не говоре.

Љуба. Е, мајка, то није за бадава. Она оће да је невина, вежна; видиш, како је мала и ситна, пак јој такав и разговор. И ја сам почела тако говорити, али ме је баба исповао зато.

Станија. Да те је био, а не само псов'о. Како би се ти здрава читава градила луда? По Богу имаш ли памет? Еј, Београде, оћеш да поцрвиш, какве се цгадије улегоше у тебе. (Опет удара сат.) Колико то изби.

Љуба. Дванаест, мајка.

Станија. Како дванаест? Зар до акшама да има дванаест сати?

Љуба. Е, сад се више не броји по турски.

Станија. Да како?

Љуба. По немачки.

Станија. По немачки. Немац ће Београду да дође главе. Како може да не буде о акшаму дванаест сати?

Љуба. Код нас је дванаест сати, кад је подне и поноћ.

Станија. Куку! поноћ ће и бити, кад се тако чини. Ја ти кажем, кјерко, обрнуо се свет наопако. Сад време дојде што певаше људи за земљу Пиђију: кадно земља испуца од суше, у ђу живи попадаше људи, и Бог пусти тешку болезању, те помори и старо и младо.

Љуба. Иди, мајка. Бога ти! Сад ће свет да пропадне, што ти ниси видила овај обичај. Као оно је боље било, кад девојка вири кроз капицик, кад пролазе момци.

Станија. Вири јакако, а неће да стрелја човека у очи ка' нека змија.

10.

Велимир, с брадом и у униформи,

Грегашње.

Љуба. Ево и Велимира. — Гле, дође мајка!

Велимир (начини поклон са стране). Драго ми је. (Скине сабљу.) На, бога ти ово (да Љуби, после отиде к астаљу, сед-

не и почне чело и косу трти). Ах, Боже мој, Боже мој!

Станија (Љуби). Па ко беше то момче! Љуба. Кажем ти, наш Велимир.

Станија. Зар нешто не може? (устане) Велимире, мајки, што ти је?

Велимир. Није ми ништа.

Љуба. Тако он има нарав.

Станија. Ама ја видо отојич, где се он искриви. Мал' не паде.

Љуба. Кад је то било?

Станија. Кад ми оно проговори.

Велимир (смешећи се тре чело). Ја ја!

Љуба. Е, то се он теби поклонио.

Станија. Какав је то поклон на јеро? Ко се влања раменима?

Велимир (Љуби). Је л' послао Милан новине?

Љуба. Нешто је донео момак, да видим, је ли то. (Да му с ормана Журнал де Деба.)

Велимир. То је. (Подбочи се и почне читати.)

Станија (дуго гасди, па онда Љуби). Ајде код Неша.

Љуба. Сад ће он доћи.

Станија. Јок, јок, ајде да ми тражи кола да идем.

Љуба. А што, мајка?

Станија (жалостиво). Да идем, да идем!

Љуба. Шта ти се опет не допада?

Станија. Допада ми се, него да идем, док ме не отераше.

Љуба. Ко ће тебе терати?

Станија. Ја дојдо, да виднем Нешу и његову децу; па што најдо? Његов син ме ни у руку не пољуби, па неће са мном ни да говори.

Велимир (смеши се). Е, мајко, не срдим се ја ништа. Таква је моја нарав, опрости.

Станија. Ама што пусти ту браду, кумим те Богом, ниси чивутић! Де си ти видео човека с брадом?

Велимир (извали се на столицу). Тако носе Французи.

Станија. Французи — и Французи дојдоше Београду на врат! Куку, ко ће га још покварити?

Велимир. А који је народ просветенији од француског?

Љуба. Зашто не приводедеш што мајки, како се живи у Паризу. Дела, вере ти, (узме му повине из руке и метне на аста) приводедај што!

Велимир. Шта ћу да јој приповедам?

Љуба. Дела, дела! Видиш, да се срди, оће да иде кући. Седи, мајка, да чујеш, како је лепо.

Станија (седа). Што да чујем, кад унук неће бабу ни у руку да пољуби.

Велимир. У Паризу се род не љуби у руку.

Станија. Ете! Не л' ја реко, да је земља Ниђија? не поштује млади старијега!

Љуба. Ал' зато сваки човек љуби другу женску у руку; је ли?

Велимир. То се разумева.

Станија. И младу?

Велимир. Макар да је и једна девојка.

Станија. Куку! а кад се тревн, те је он старији.

Велимир. Сед човек држи за част женску од петнаест година у руку пољубити.

Станија (тресе главом). Крај света!

Љуба. Кад вечерате у Паразу, Велимире?

Велимир. Ти знаш, у једанаест сати.

Љуба. Видиш, мајка, то је пет сати после акшама.

Станија. Куку, а кад спавате?

Велимир. Велика господа и до подне.

Станија. До подне? и ви не видите кад се сунце роди?

Велимир. И кад би хтели гледати, опет се не види од високи кућа.

Љуба. Од колико бојева има кућа?

Велимир. Тје! има од шест, седам, а и од двањест.

Станија. Ко луд гради такове пустољаче?

Велимир. У једној таквој кући има више људи, него у нашем гдикојем селу.

Станија. Тако је велика родбина?

Велимир. Није, него се даје под кирију.

Станија. И туђи људи скупе се у једну гомилу?

Велимир. Зашто не? Гди сам ја се-дио, било је људи, које нисам ни познавао.

Станија. Па ко ти чисти собу, кад немаш свога?

Љуба. Девојка.

Станија (Љуби). Што ти знаш, кад неси тамо била?

Велимир. Девојка, девојка!

Станија. Куку! девојка улази момку у собу?

Велимир. Заште не, за плаћу.

Станија. Право ведим ја, крај света. Једете ка' нечовечи, спавате ка' нечовечи, живите ка' нечовечи; јошт да умрете ка' нечовечи!

Љуба. Тамо се мртваци заклањају; је ли, Велимире?

Велимир. Наравно.

Станија. Куку, греоте од Бога! ко ће мртваца заклоњеног да носи?

Велимир. Тамо се мртваци на колима носе

Станија (упренасти се). Истину ли говориш?

Велимир. За ц-ло.

Станија. Па тамо су људи погани!

Велимир. Зашто?

Станија. Ко ће вући мртваца ка' стрвину, заклопљеног и на колима?

Велимир. То је леп обичај.

Станија. Што, леп обичај? Куку! да бежим одавде, док и мене не саранише ка' нељуде.

Велимир. Видиш, мајко, тамо је гробље далеко, па не би људи ни могли носити. А што се мртваци заклапају, добро је и зато, што многи задишу, изк' зашто би се други од њега тровали.

Станија. А како ће да га прелију сас зетином и сас земљом?

Велимир. То може и код куће бити.

Станија. А да се целива?

Велимир. Опет код куће.

Станија. А што се у цркви поје последње целивање?

Велимир. Тамо се мртваци не носе у цркву.

Станија. Тако и Турци чине, ви нисте бољи. Куку, Стано! ако умрем у погано место!

Љуба. Не бој се, мајка, и овде није тако.

Станија. И овде, и овде; ако није било, биће. Црни Срби, кад све попримаше, примиће и то. Који крштен човек носи браду?

Велимир. Шта је теби брада на путу?

Станија. Што да није на путу? Имаде ли твој отац браду? Имаде ли твој дед

браду? Који носи браду? некрштен човек, Чивути и Турци; и куку мајци, сад дочека, да моје дете видим!

Велимир (онет тре чело дишући). Ја! ја! (узме новине)

Љуба. Та де приповедај јошт штогод мајки.

Велимир. Доста сам приповедао.

Љуба. Али онет, какви су театри, какви су балови?

Станија. Нећу, нећу да ми приповеда за поганије!

Љуба (смеша се). Тамо људи једу жабе, је ли, Велимире?

Станија. Што? жабе? (пљује) Ух! нећу моћи ништа ручати.

Велимир. Зашто се не би јеле жабе?

Станија (дува се у прси). Еј, куку! проклет био, који посла децу / црни Париз, те да онегане свет!

Љуба. А какво је коњско месо, Велимире?

Велимир. Има једну киселину, али је иначе пријатно.

Станија (згрози се). Уу! добро, те ме ниси пољубио у руку. А нећу те пољубити, синко, да си ми по сто пута унуче.

Велимир. Свиња је поганија од коња.

Станија. Свиња није погана, зашто се једе; а коњ — ко ће коња јести, кад је поган!

Велимир. Остави, мајко, ове ствари нису за тебе. (Опет почне читати.)

Станија. Ја стара, па да не знам, што је погано, што није! Куку мене, што ја видо, што ли ћу видети!

11.

Неша, Преташњи.

Станија. Еј, Нешо, проклет не био мајци, што учини од мене!

Неша. Што је, мајка?

Станија. Што ти мене доведе у Београд, што ме уби?

Неша. Ама што је?

Станија. Дојдо у род, да видим децу, шта најдо? Девојку сас кошницу на глави, како вата момче за руку; и унуче с брадом и погано.

Неша. Е, што ћеш, такав је сад свет.

Станија. Ама, што не бијеш, што се не караш?

Неша. Где ћу ја да карам цео свет?

Станија. Идем сама господару, да му кажем, што се чини, и нека гледа што ће.

Неша. Чујеш, Велимире? оће мајка да вам прави уредбе.

Станија. Каки је то сијасет! Нанустише људи закон, нанустише образ; оставише аљине, отпадише се од Бога, посташе Турци и некрштени. Гледаш момче, пустио браду, неће да поштује старијега, што ти

говори, то ти говори да се подсмева. Гледаш девојче, скаче ка' бесно, неће да бојадише косу, не може ни један момак да прође мирно од њу. Не игра србску игру, него се грли сас момци, вата се за руку, беседи више она, него он; иде сас шњим сама, преврће окама, скита се ноћу с мајком јој, и сваки безобразлук. Обрнуше свет наопако, по Богу да си ми син! и нико да прокара, да попрети.

Неша. Право каже мајка. Ова младеж узме ма. Што је видило у Паризу, што у Бечу, ха' у Београд! Ама сваки ти оће да је паметнији. Пиши, пиши, нити знаш, зашто, ни крошто.

Велимир. Да како може друкчије бити?

Неша. Ајде, ајде, трошите бар Швабама артију. Најпре кад имадо кога да тужим, идем капетану, или ако ми се не допада, господару, на крај. Како ти пресуди, тако ти је. А сад, брате, тужба, парница, апелација, рекурација, теранција, адвокати, пишеш, пишеш, а нема пара!

12.

ЉУБА, ПРЕБАШЊИ.

ЉУБА. Јело је усудо.

Неша. Ајде, мајка, да ручамо.

Станија. Фала, синко, благодарим!

Неша. Ајде — како не би ручала?

Станија. Не могу ти ништа.

Неша. Е, није него јошт штогод. Оди седи с нама.

СТАНИЈА. Донеси ми овде нешто, да једем.

Неша. Како би то било, по Богу, мајка! Нисам те видно толико година, па да не ручамо заједно.

СТАНИЈА. Не могу ти од оне браде.

Неша. Ама што ти гледаш браду?

СТАНИЈА. Како погледам, тако се гадим.

Неша. Видиш, Велимире, право мајка и говори. Зашто је не скидаш?

ВЕЛИМИР. Ја не знам, шта вам је моја брада на путу; куд ће комотније, него овако?

Неша. Ама кад људи не трпе.

ВЕЛИМИР. То је једва крајња предрасуда. Много којешта људи нису трпили, и неће трпети, пак ће се опет зато увести.

СТАНИЈА (Неши). Чујеш? Оће да ти доведе јошт којешто у кућу; да певаш: ху! ху!

Неша. Беда од деце!

СТАНИЈА. Ама што ја згреши Богу, те то дочека!

Неша. Е, што ћеш. Ајде да се не лади јело.

СТАНИЈА. Не, тамо у буџак да једем, да се не гадим од своју децу.

Неша. Већ за данас мени га, а сутра, вере ми, неће је имати. (Увати је за руку.)

СТАНИЈА. Еј, куку! еј, куку! (Одлазе.)

ДЕЈСТВО ДРУГО.

1.

Велимир и Милан (седе и сваки за себе чита новине). Љуба (ступи).

Љуба. Оћемо ли данас пробирати франсе?

Велимир. Јок! ја сам већ поручио, да не долазе.

Љуба. А што?

Велимир. Имам важна посла.

Љуба. Ала, Боже! ти увек мораш да кварии друштво.

Велимир. Боље учи, и тако си пре подне пропустила.

Љуба. Ја већ добро знам и читати и писати, је л' те, господине Милане?

Милан. Мора се признати, да фрајла има један особити жени.

Велимир. Јошт ће постати Жорж Санд.

Милан. Пак за нас је једна срамота, што даме не пишу књиге. Оне имају једну чувствитељност, једну нежност и особиту фантазију, коју мушки никако не могу показати.

Љуба. Оне ваљда пишу књиге само за женске.

Милан. Напротив. Списатељка наслађу-

је се највећим бројем читатеља од сваке врсте.

Љуба. Па ајдете, да и ја што пишем.

Милан. Ваш жени обећава заиста најплодније продукте.

Љуба. Али треба да ми и ви мало помогнете.

Милан. То се разумева. Из почетка бићемо вам на руци и ја и Велимир. А, Велимире?

Велимир (тре чело). Једна ми се мисао мути по глави, морам да је на артију ставим.

Милан. Ја се обично у вече таквим предметима занимам.

Велимир: Останите ви, па се разговарајте; ја идем у моју канцеларију (одази).

Милан. Господична Љубо, ја се радујем, да ме је прилика поставила у једно положење с вама на само бити. Премда се данас овој срећи нисам надао.

Љуба. Моја мајка на срећу снава. Зато се можемо по вољи разговарати.

Милан. Господична Љубо, вама је позната моја наклоност, коју к вама осећам. Да је ова наклоност с ваше стране примљена, имао сам доста прилике приметити. Зато држим за нужно, да се објаснимо. Ја сам послао једнога пријатеља, да вас од вашег господина оца за мене проси.

По нужно ми је једно уверење и с ваше стране, оћете ли за мене поћи?

Љуба. Ја ћу себе за срећну држати, ако ваша будем.

Милан. Могу ли се тврдо ослонити на вашу реч?

Љуба. Ви сте могли лако приметити, колико вас ја радо имам; какве сте ми ви аљине густирали, такве сам правила; што се вама допада, то сам носила; на базу кад ви нисте били, нисам ни играла. У театар како дођем, прво гледим, јесте ли ви ту, пак ако вас нема, ја и не назим шта се говори.

Милан. Ја сам све ове знаке довољно приметио, и зато имам једно уверење, да ћу срећно с вама живити. Но шта ће бити, ако се ваш отац не склони на то?

Љуба. Колико сам ја видела, он вас радо има, јер вас више фали него Велимира. Али ако видим, да он окреће, сама ћу с њиме говорити.

Милан. Он је мало од старог света.

Љуба. Кад ми доушта, да се носим по моди, ваљда ће ми и то допустити. (Чује се како баба кашље.) Јао! ево ми мајке. Да нас не затече овако. (Узме књигу и седне код астаза, Милан такођер.)

2.

Станија, Пређашњи.

Станија (за себе). Куку! сама с момком. (Узима јастук из кревета.)

ЉУБА. Ама немој то, мајка! ено каваче па седи љуцки.

СТАНИЈА. Ху!

ЉУБА. Срамота је вући јастук из кревета пред страним.

СТАНИЈА. То је срамота, а друго није? (седне и стење.)

ЉУБА. Шта ти је, мајка?

СТАНИЈА. А, куку!

ЉУБА. Ти нешто не можеш.

СТАНИЈА (опет стење).

ЉУБА (устане). Оћеш ли у другу собу, па да легнеш?

СТАНИЈА. Нећу, нећу!

ЉУБА. Ти си се од пута разболела.

СТАНИЈА. Од јед, од чудо!

ЉУБА. Ајде да ти наместим, па да легнеш.

СТАНИЈА. Мани се, кјерко, да си ми по Богу сестра!

ЉУБА. Али кад ти је зло

СТАНИЈА. Није, није.

ЉУБА (дође опет код астаза Милану). Дакле оћемо ли опет читати?

МИЛАН. Како је ваша воља.

ЉУБА (лагано). Данас ћу вам написати једно љубовно писмо.

МИЛАН (опет тако). Ја ћу га на мом срцу држати.

ЉУБА. Зна ли Велимир, да ме просите?

МИЛАН. Нисам му јошг саопштио, докле не видим, како ће отац моју поруку примити.

ЉУБА. Ако што приметим, јавићу вам у писму.

Милан. Ја се томе надам.

Станија. Еј, црна Љубо!

ЉУБА. Мојој мајки није право, што се тајно разговарамо.

Милан. Ја мислим, да идем. Може се догодити, да вам отац откуд дође, пак ћу се мало застидити.

ЉУБА. Како је ваша воља.

Милан (јасно). Дакле научили сте доста.

Станија (за себе). Научила, тешко њојзи!

Милан (устаје). Сад ћу да идем.

ЉУБА. Што не седите јошт?

Милан. Та доста сам седио. Ја се препоручујем.

ЉУБА. Службеница.

Милан. Слуга сам, мајко. (Станија не одговара, Милан одлази.)

Станија. Ох, Боже, што ме доведе на овај покор!

ЉУБА. Али шта ти је, мајка?

Станија. Што ми је? девојка седи сама с момче у соби!

ЉУБА. Па шта је то зло?

Станија. Што је зло? добро је, да се свет смеје!

ЉУБА. Он ме учи.

Станија. Учи те безобразлук, да изгубиш стид. Сад си га најмила за слугу?

ЉУБА. Бакав слуга!

Станија. Што кријеш, те не говорим? Не л' сам рече, кад пође: ја сам ваш слуга. О! леп слуга, да се разговара сас девојку на уво, да не чује мајка.

Љуба. Е, мајка, то није слуга, него тако је обичај постао. Сад се више не каже: „помози Бог, и с Богом“, него: слуга сам покоран и службеница.

Станија. Отпадници; не ћете ни Бога да молите! Тако ће ви и помоћи, да пропаднете и да изгорете! — Кјерко, ја не могу више овде. Што да видим, да се не једим. Ене, како сам ручала!

Љуба. Сама си крива, мајка, што ниси јела.

Станија. Како ћу да јем; дала си ми неку чорбу, нит' је слатка ни кисела; препесте ме горе, дадосте ми неке виле да се убодем. Ако узмем сас прсти, ти викаш: не ваља; а Велимир, куку мајци! не једе ка' човек, него сас леву руку.

Љуба. Е, па таква је сад мода.

Станија. Убио ти гром ту несрећну моду! Да те мода учи да жмуриш на једно око, да не идеш сас ногама и да не једеш с десну руку!

Љуба. Видиш, нама није то тешко.

Станија. Зашто вас је чума све занела, те не видите, што је љуцки, што не ваља. Девојка сама с момком! куку мајци, да чују људи у мом вилајету, да те пљују.

Љуба. Зато долезе људи из твог вилајета овамо, а ми тамо не идемо.

Станија. И не треба да дојдете. Што ћете тамо, да трујете свет, да донесете безобразлук !

Љуба. Је л' истина, мајка, да су те отимали, кад си била девојка.

Станија (мучи се да се не смеје). Што је било, то је и прошло.

Љуба. Ама кажи ми, како се отима?

Станија. Тако сас безобразлук, ка' ви што чините.

Љуба. Да л' се договори најпре девојка с момком, кад оће да је отме ?

Станија. Прођи се, то се заборавило.

Љуба. Ето видиш; отмице су се заборавиле, јер вису више у обичају. Тако ће се заборавити и што ми сад чинимо.

Станија. Што ви чините не може да заборави Бог, ако ће људи и да забораве. Кумим те Богом! девојка шурује сас момком, а мајка гледа! Што си шуровала ?

Љуба. Да ти кажем, мајка, кад си баш навалила Пнтао ме је, оћу ли поћи за њега.

Станија. Што, што ?

Љуба. То ти је.

Станија. Па што си му рекла ?

Љуба. Ја сам одговорила да оћу.

Станија. Куку, кјерко, како си могла од срамоте.

ЉУБА. Зар је срамота удавати се ?

СТАНИЈА. Ама то не иде тако !

ЉУБА. Да како ?

СТАНИЈА. Мајка треба да обегенише девојку.

ЉУБА. А кад нема мајку ?

СТАНИЈА. Родбина.

ЉУБА. А момак ?

СТАНИЈА. Он је казao мајки, или роду, која му се допада.

ЉУБА. Па онда ?

СТАНИЈА. Пријатељи се погађају, докле не угоде.

ЉУБА. А девојка ?

СТАНИЈА. Она се стиди, ка' што је за њу. Кад је питају, оће ли да пође, она каже, како њени стари уреде.

ЉУБА. Канда ће они с њим живити !

СТАНИЈА. Е, моја кјерко, старији су паметнији, па знаду, шта је за девојку; а она је млада, луда.

ЉУБА. Али ако се родбини момак допадне, а њојзи не ?

СТАНИЈА. Девојка добро и не види момка, него кад је просе, она сагне главу, ка' девојка, а не гледа у мушко, да га поједе.

ЉУБА. Е, моја мајка, то су времена луда.

СТАНИЈА. Да бoгме, што је стидљиво, то је лудо, него што је безобразно, то је

код вас лепо! Ајде, нека проси девојка момка!

ЉУБА. И то може бити.

СТАНИЈА. Што, што?

ЉУБА. Да како. Пајпре је жена двори-ла мужа и не сме да седне, кад он руча; а сад жена седи у горње чело.

СТАНИЈА. И ж на господар у кући?

ЉУБА. Да како.

СТАНИЈА. Тешко и тој кући, где жена заповеда, а муж није ништа.

ЉУБА. Муж је у кући муж, а жена је госпођа.

СТАНИЈА. Ћути, да те не чују људи, те да те не туже!

ЉУБА. Зашто?

СТАНИЈА. Ти знаш, ко је госпођа.

ЉУБА. Е, то је време прошло. Сад је свака госпођа, па макар била и мумиј-ница.

СТАНИЈА (тресе главом). Пуст свет, покварен свет! Мора Бог да вас кара.

ЉУБА. Зато што жена није ропкиња?

СТАНИЈА. И ропкиња познаје свога господара; а ви немате ни Бога ни старијега.

ЉУБА. Кад жена оће на бал, муж лепо мора, баш да му се и неће.

СТАНИЈА. Па жена суди у кући?

ЉУБА. Лепо.

СТАНИЈА. Да ви Бог да срећу, кјерко; али не верујем.

4.

Вучко, ПРЕБАШЊЕ.

Вучко (Љуби). Еве цедуља за театор.

Љуба. Остави тамо.

Вучко. Ама што ће да се игра?

Љуба. Зар би ти ишао?

Вучко (тресе главом). Ја!

Љуба. Светислав и Милева.

Вучко. То се играло већ.

Љуба. Сад по други пут.

Вучко. Јок! ту не идем. Ете ако ће мајка.

Станија. Што је то, синко?

Вучко. Театор.

Станија. А што је то театор?

Вучко. Играду, како је кћи кнеза Лаза-
ра пошла за турска цара. Ту сам већ био.
Е, кад погину онај старац, баш сум се смејао.

Станија. Како би се смејао, кад други
гине!

Вучко. Зашто је лепо. Е, мајка, да идеш
да видиш: лепо.

Станија. Ако је све тако лепо, ка' што
сам видеда —

Вучко. Ама ово је баш фино. Идем да
перем судове, пак нек иде опет два гроша;
бар се проводим фајн. (Одлази.)

Љуба. Видиш, мајка, ћирица, па се и
њему допада театар.

Станија. Ама које је то чудо?

Љуба. Начине лепо собе, сокак, тавни-
цу, и што год оћеш; па овда тако раде,

канда су живи. Да видиш, како се ту прави кур.

Станија. Што је то?

Љуба. Кад се момак у девојку заљуби, па јој казује, како је милује и она њему одговара.

Станија. Па то слушају људи?

Љуба. Каткад има по шест стотина, и било би и више да је соба већа.

Станија. И капетан не ће да забрани?

Љуба. Ко би забранио, кад је то школа, гди се људи уче! Она земља, која нема театра, држи се да је последња земља.

Станија. Леле, мајко, како се исквари свет! Она је земља несрећна, где се не учи, како треба момак да милује девојку и девојка момка! Ама то се стиде чинити у кући пред мајком, пред старијима, а ови раде то пред толиким људима! Који су веће будале, или они, што вам плаћају за своју бруку, или ви, што идете, те гледате?

Љуба. Е, ми њима плаћамо, а не они нама.

Станија. Много ли плаћате?

Љуба. Сваки пут по два цванцика.

Станија. Просићеш, моја кјерко, просићеш, кад за такве будалаштине трошиш паре.

Љуба. Али има и други ствари.

Станија. Ваља да се девојка љуби сас момком.

ЉУБА. Е, то обично бива.

СТАНИЈА. Истину ли говориш?

ЉУБА. Бога ми, истину.

СТАНИЈА. Па ви гледите?

ЉУБА. Гледамо, да што ћемо.

СТАНИЈА. Ух! што нисам тамо, да је пљујем, и њу и тога безобразника.

ЉУБА. Па ајде до вече.

СТАНИЈА. Да ме бог сачува!

ЉУБА. Да видиш, кад он почне: (подражава актору) „Милево, сунце живота мога, Милево, анђелу мој, љубиш ли ме?“

СТАНИЈА. Та је девојка анђеолова, ђаво, што нема образ!

ЉУБА. А она њему: „Слатки мој Светиславе, можеш ли сумњати, да те милујем; ти си мој живот, моја утеха, моја срећа и задовољство.“

СТАНИЈА. Пи! безобразница, да тако говори.

ЉУБА. Пак да чујеш, кад пева!

СТАНИЈА. Знам, све срамотно.

ЉУБА. Чекај, да видиш како је лепо.
(Одлази на клавир и пева)

Слатка туго срдца мога,

О, презјелна љубови.

СТАНИЈА. Тек ваша проклета љубав!

ЉУБА. Спјеши, спјеши милој мојој,

Мог суштаства богињи.

СТАНИЈА. И тај се усрећи, кад узме богињаву.

Љуба. При расвитку рујне зоре,
 Кад као ангел почива.
 Представи јој лице моје
 Обијањем нежног сна.

Станија. Не вичи, Бога ти, кјерко, да
 плашиш комшије!

Љуба. Средстави, ах! милој мојој,
 Како за њом тугујем,
 Све, што о њој једној бедан
 Дан и ноћу чуствујем.

Станија. Уха! како је то лепо!

Љуба. Ах! учини, да с' на мене
 У сну мила сажали,

Станија. Кад би била луда.

Љуба. Да ме стоплим љубве чувством
 У маштању заграи,
 И кад красне очи њене
 Стидна зора отвори,
 Ах! учини, да се санак
 У истину претвори.*)

Је л' да је лепо, мајка?

Станија. Тако у наш вилајет певају кур-
 јаци, кад дојду месојеће.

Љуба. Теби све није право.

Станија. А кам' ти Дамњанова љуба,
 кам' ти ајдук Вељко, кам' ти: заспа Ранко
 под јабланом?

*) Ова песма налази се печатана у туђој јед-
 ној књиги, но зато је опет од сачинитеља овог
 позорија.

ЉУБА. Па и те су о љубови.

Станија. Јес' ја, ама нису безобразне.
Па и глас је леп; није: „уа, уа!“ ка' ваше.

ЉУБА. Нама су опет ваше ружне.

Станија. Што? ружне? што је твоја мајка певала, то је ружно? Еј, лепе, Стано!

ЉУБА. Кажи ми, мајка, зашто сте и ви певале љубовне песме.

Станија. Ти то не знаш ништа. Песма се пева, тек да се пева.

ЉУБА. Па тако и ми чинимо.

Станија. Ја, ви: „уха! уха! оди, момче, да те загрлим, оћу да умрем за тебе.“

ЉУБА. Стар ми је засп'о на крилу,

Мени га веле будити,

А ја га волим љубити,

Него га млада будити.

Станија. Видиш, како говори сама, да је нико не чује.

ЉУБА. А зашто говори, кад није лепо?

Станија. Не ваља да је безобразна, да је пљује свет; а сама можеш да се требиш од буве, ко ти брани.

ЉУБА. Ал' беседи Анђелија:

Божји био, млад делија,

И пије се текелија,

И љуби се Анђелија.

Станија. Боље узми неку књигу, те читај.

ЉУБА. Да ме опет караш.

Станија. За добро се не кара.

ЉУБА (узме књигу). Сад читам Робове.

Станија. Лепо, лепо.

Љуба. Оћеш и ти да слушаш?

Станија. Оћу. Боље то него како се милује.

Љуба (чита). Глава једанаеста. Следуюћи дани били су дани непресечне љубови.

Станија. Што, и у књиги љубов?

Љуба. О, да видиш, како се заљубила Софана.

Станија. Куку мене, зато ти оћеш књигу да научиш!

Љуба. Да што си ти мислила?

Станија. Што сам мислила? Књига је да се молиш Богу, да будеш добра, ваљана, честита, а не да учиш, како да се љубиш.

Љуба. Али да чујеш само, како је лепо.

Станија. Нећу да чујем безобразлук. Куку, Станија, што не умре пре, да се не опоганиш!

5.

Неша, Пређашње.

Станија. Фала ти, синко, баш ти фала, што ме доведе у Београд.

Неша. Што је опет, мајка?

Станија. Ама не знаш, ко је горе, мушко ли, женско ли. Што говори, што ради, што пева, што чита, само безобразлук.

Неша. Љубо, изиђи мало на поље. (Љуба изиђе.)

Станија. Мало сам спавала. Што да

видим, кад дојдем у собу? Седи онај стран момак, па се разговара сас њу.

Неша. Знаш шта је, мајка. Тај исти момак послао ми је човека и проси Љубу.

Станија. Казала ми је. Зато су се и договарали.

Неша. Ја мислим, да је дам. Момак је добар, има лепу службу, што ћу више? Него да је питаш, оће ли да пође, пак да је дамо.

Станија. Што ћу да је питам? Ако је не даш, сама ће отићи. Не видиш ли, да је свет покварен?

Неша. Немој тако, мајка. Ако су мало слободни, опет нису покварени.

Станија. Ама зашто да се не удаје ка' девојка: да има образ и да се стиди.

Неша. Сад је тако, па бађава. Него је зови, па јој кажи, да дамо људма одговор. (Одлази.)

Станија. Еј, Нешо, покварише и тебе!

6.

Љуба, Станија.

Љуба. Шта је, мајка?

Станија. Ништа.

Љуба. Баба вели, да ме вичеш.

Станија. Викам те. Тај те твој слуга проси.

Љуба. Па шта каже баба?

Станија. Оће да те да, да не шурујеш са шњим.

Љуба (весела). Ју! Идем одма да јавим Пијади.

Станија. Како би девојка испрошена ишла по сокаку?

Љуба. Па то је ништа.

Станија. Куку, ништа? девојку испрошену да гледа свет? Имаш ли ти памет, кјерко?

Љуба. То је изишло из обичаја.

Станија. И то је изишло из обичаја, и све ће изићи. Леле си га мене! Девојка се стиђи од род, кад је испрошена, а ви оћете да вас гледа свет! Иди те викај: Ја сам испрошена.

Љуба. Теби све није право.

Станија. Ама како ће да ми буде право, по Богу, што не ваља!

7.

Пијада, Преглашње.

Љуба. Ево Пијаде, баш добро.

Пијада. Ја сам на реци.

Љуба. Данас нећемо играти.

Пијада. Засто?

Љуба. Велимиру није ђеф.

Пијада. Зао ми је. Могла би отићи у Топћидер.

Љуба. Нећеш се кајати, што си дошла.

Скини виклер, пак ћу ти казати. (Пијада скине, па га метне на кревет.)

Станија (Сијади). А што си ти, кјерко, замочила руке у креч?

Пијада. У какав креч?

Станија. Ете ти руке све бојадисане.

Пијада. То су рукавице.

Станија. Па што ће ти то на руку?

Пијада. Другојаце не може да се иде.

Станија. Е, видис, другојаце не може, него да бојадишеш руке.

Љуба. Ћути, мајка, Бога ти; што ди-
раш девојку, кад ти није ништа крива?
Немој се срдити, Пијада, моја је мајка од
старог света.

Пијада. Е засто би се срдила. Мајка
није видила никад рукавице, па јој чудо.
Јел'те, мајко?

Станија. Ама кажи ми, кјерко, зашто
то носиш?

Пијада. Срамота је иди по сокаку и
у визиту без рукавица.

Станија. Кад је јошт било срамота ићи,
ка' што је Бог рек'о.

Пијада. Па засто не идемо боси?

Станија. То је друго, зима је и човек
може да се убоде. А руке нам дао, да ра-
димо.

Пијада. Е, слускиње нека раде.

Станија. А ви да не радите?

Пијада. За госпоце срамота је да раде.

Станија. Лепо, лепо. Кад може оно друго бити, нека буде и ово. Само не знам, ко ће да вас рани.

Пијада (смеши се). Муз нека се стара.

Станија. Кад је луд, нека се стара, а ви да прекрстите руке.

Пијада. Е, имамо и ми доста посла: да слингујемо, да стикујемо, да хеклујемо.

Станија. Тако, тако: само лакрдије и безобразлук, а немојте посла.

Пијада. Па то је посао.

Станија. Какав посао? што је то?

Пијада. Кязем вам: слинговати, нецовати, стрекати, хекловати.

Станија. Све вам је наонако, па и посла. А вам ваш да везете, да плетете, да нижете.

Пијада. Па то је, Бога ти, мајка!

Станија. Како је то, кад ве говорите?

Пијада. Ми говоримо немацки, по моди.

Станија. Еј, убио вам Бог ту несрећну моду, да бежите од свој род! Ама добро и чините: боље се повемчите, кад и тако нисте Срби.

Љуба (Пијади). Мани мајку, Бога ти.
— Знам, шта сам ти хтела казати?

Пијада. Ста?

Љуба. Удајем се.

Пијада. Е врага! За кога?

Љуба. За Милана.

Пијада. Ћеститам. Бас је лепа партија.

Љуба. Је л' да је леп?

Пијада. Као уписан; благо теби! Од сад чу цешче да ти долазим.

Љуба. И треба; имам много којешта да посвршujem.

Пијада. Кад поцес на венчање, да те оцесљам.

Љуба. Да Богме. Само да буде леп цвет.

Пијада. Нациницу ти титускопф.

Љуба. Како је то?

Пијада. Нецес оплести курјук, него це свуда наоколо висити гргуљаво.

Љуба. То ће баш лепо стојати.

Пијада. Знас, цвет нече дати, да коса падне на страну: него це је дрзати.

Љуба. Само ако буде леп превес.

Пијада. Ко це ти бити кум?

Љуба. Ја не знам.

Пијада. Оцес ли на каруце, или песке?

Љуба. Како им буде воља.

Пијада. Само немој музику.

Љуба. А, ваљда ћу зурле, да се плаши свет.

Пијада. Са немој да спустиш главу кад идес, него слободно, побл.

Љуба. Зашто би сагињала главу, нисам ништа украа.

Пијада. Код нас младу невесту не води девер из цркве, него младозења.

Љуба. И овде су неки почели.

Пијада. Како мислис ти?

ЉУБА. Да видим, шта ће рећи Милан.
Станија. А о шта ви ту говорите, девојке?

Пијада. Говоримо, како ће да буде свадба?

Станија. Зар неће како је Бог уредио?

ЉУБА (смеје се). А како је Бог уредио?

Станија. Да девојки метну код куће превес на главу.

ЉУБА. Па да је воде као слепицу?

Станија. Ако је воде, не води је туђин, него девер.

ЉУБА. И да се свакоме поклања до земље!

Станија. Ка' млада невеста.

ЉУБА. И да цигани напред иду!

Станија. Зато је свадба.

ЉУБА. То неће бити код мене!

Станија. Ајде, ајде! Пошокчите се. Јоште оставите закон и пост, па ће вас видети мајка.

ЉУБА. А ко ће сад постити?

Станија. Што? што?

Пијада. Ја нисам постила никад.

Станија. Је л' истина?

Пијада. Посна су јела теска.

Станија. Еј, несрећни свет, и закон му постаде тежак! Кјерко, ја сам се радовала, да дочекам радост од моју децу; ама ја видим, нећу ти испратити сватове.

ЉУБА. Зашто, мајка?

Станија. Како ћу да ти будем весела,

кад је све наопако? Куку мајци! кад свако пева, ја морам да ти плачем.

Љуба. Е, мајка, чекај само док видиш, допашће ти се.

Станија. Да ми се допадне? камо срећа, да нисам ни дошла!

8.

Милан, Преглашње.

Љуба (трчи му у коб, пак га увати за руку). Баба је казао, до оће.

Милан. Мени је познато. Зато сам и дошао, да с вама радост делим.

Љуба. Данас ми је најмилији дан.

Милан. Томе се врло радујем. Кад мислите да буде весеље?

Љуба. То је бабина брига.

Милан. Ја би желио што пре.

Љуба. С моје стране ја сам справна.

Пилада. Сто јост буде вузно, то цемо лако сврсити.

Милан. Фрајлице, ја ћу бити обвезан, ако фрајли Љуби што помогнете.

Пилада. Засто не, то је наса дужност. Какву цете аљину да јој купите?

Милан. Ја ћу послати, па нека сама избере.

Љуба (смеши се). Само нека буде фаји.

Станија (грува се у прси). Еј, црна Љубо!

Милан. Што је најскупије и најлепше, то ће вам се послати.

Пилада. Висе цини ауфшун, него и материја.

Милан. То је шнајдерова брига.

Пилада. Знате, стаггрин свила, па сама постава, тунггрин афшун, врло це лепо да стоји.

Станија (за себе). Ама што ме ово муцаво изеде, ако ко Бога зна!

Милан. Ја ћу послати, па ви после густирајте, како знате.

Љуба. Само да буду леви сватови!

Милан. Биће понајвише чиновници.

Пилада (Љуби). Оцес ли и мене звати у сватове?

Љуба. Зар јошт питаш?

Станија. Девојка иде на цвеће, а не на свадбу.

Пилада. Засто не би ишла на свадбу?

Станија. Зашто је срамота.

Пилада. Е, срамота да!

Станија. Јес', ви немате срамоту. Ајде да скинем ја мараму с главе, па да идем по сокаку.

Пилада (смеје се). Ала би била велика срамота!

Станија. Што, тебе то није ништа?

Љуба. Мајка, сад све жене иду гологлаве.

Станија. А шамија?

Пилада. Е, ста це самија? Зена кад поће у цркву, метне капу, иначе носи сесир, или иде гологлава.

Станија. Гологлава? тешко њојзи и мужу јој, што не бије!

Љуба (Милану). Видите, господине Милане, како моја мајка лено суди: да ме бијете.

Милан. А, бој је за скотове, а не за људе. То већ изилази из моде.

Станија. Опет ваша несрећна мода! Што је добро, не ваља, што је зло, треба.

Љуба. Зар је тебе деда тукао?

Станија. Јес' ја, и Бог да прости. Мало-го пута оће луда жена ово, оно; ама муж господар у кући, па не да.

Пијада. Али кад је жена паметнија од мужа?

Станија. Паметна ка' ти, да иде гологлава. Ајде ви девојке повежите се, а жене нек' иду гологлаве.

Пијада. Па ја носим капу, док се не оцесљам.

Љуба. И ја.

Станија. И та је кана ваша немачка шамија?

Љуба. Јесте.

Станија. Лено, лено. Имате ли јошт штогод, да чујем дов сам јошт овде, да приповедам барем кад дођем у мој вилајет.

Љуба. Шта да ти приповедам? (Смеши се.) Господин Милан ће ме љубити у руку.

Милан. О, то може и сад бити! (пољуби је у руку).

Станија. И ти њега да пољубиш у образ?

Љуба. То ћемо засад оставити ; него други пут.

Милан. Фрајла Љубо, требало би да послушате вашу мајку.

Љуба. Ја би, али се бојим , да се не расрди.

Станија. Не бој се ништа, неће ти мајка на путу стајати. (Устане.)

Љуба. А куда ћеш, мајка?

Станија. Никуд. (Отвори врата, и виче) Вучко! Вучко!

9.

Вучко, Претлашњи.

Вучко. Ево Вучко.

Станија. Да ми скупиш хаљине, па да те пратим код Нешу.

Вучко. А што, мајка?

Станија. Ништа. Иди, синко, те скупи хаљине.

Вучко. Оћу, мајка. (Одлази.)

Љуба. Ама што ти је?

Станија. Доста сам ведла; да идем.

Љуба. Зар ти мислиш, да би ја заиста пољубила господина Милана?

Станија. Већ ваша ми је мода до грло.

Љуба. Иди, Бога ти, мајка! Ти све примаш, што се ми шалимо.

Станија. Шалите се ви; ја идем у мој красан вилајет.

10.

Неша, Пребашњи.

Милан. Слуга сам понизан.

Неша. Господине Милане, ви сте моју Љубу искали, и ја немам шта друго да кажем, него да budete срећни.

Милан (пољуби га у руку). Моје ће једно највеће старање бити, да се достојан покажем и вашег поверења и њене љубови.

Неша. Ја кога сам год запитао, сваки је добру реч за вас реко; а и сам сам видео, да сте честит и ваљан дечко; зато вам са свим срцем дајем моју кћер.

Љуба. Бабо, сво ће да иде мајка.

Неша. А што?

Станија. Да идем.

Неша. Куд ћеш пред весеље?

Станија. Нека весеље без мене.

Неша. Како би то било, да се таква брука гради!

Станија. Не могу ти, синко, не могу.

Неша. А зашто не можеш?

Станија. Кад неће да се чини свадба, не треба да гледам.

Неша. Како се неће чинити свадба? Ја сам у мојој кући господар.

Станија. Каква свадба! жене гологлаве, девојке у сватове, млада невеста без пресвеса; без свирку, без обичаја; све наопако, све на моду.

Неша. Сад што ћеш, како сви, тако ћемо и ми.

Станија. Ама сви другојачије раде; само је овде тај покор.

Неша. Е, па и ми смо овде.

Станија. Ја нисам, ја идем у мој вилајет.

Неша. Ама немој да ми градиш бруку.

Станија. Ја видим, код вас је све брука, па добро. Ајде да ми тражиш кола.

Неша. Немој, по Богу! што ћу рећи, кад ме запитају људи?

Станија. Кажи: моја је мајка проста, луда, не уме моду, неће да седи гологлава, пак је отишла, да не срамоти свадбу.

Неша. Ти остави друге, нека чине, како оће, а ти по твом обичају.

Станија. Јес', да кажу твоји гости: каква је то матора пи! ала је безобразна, неће да једе сас леву руку, неће да скине мараму и да вата момка под руку.

Неша (смеје се). Не бој се, мајка; нису све таке, као ови полетарчићи; имаћеш ти доста твога друштва.

Станија. Имала сам пре дваест и осам година; а сад?

Неша. Е, па нису све помрле, фала Богу, а нису се све ни покондириле, као ови полетарци. Наћи ћеш доста нашега реда.

Станија. Па Београд јошт није сасвим потонуо?

Неша. Фала Богу, дојњи крај јошт је читав.

Станија. Ајде да останем, док не пројде свадба. После дваесет и осам година ако дојдем, знам да га нећу наћи.

(Сви се смеју, завеса пада.)

— ❦ —

**БИБЛИОТЕКА
ГРАДА БЕОГРАДА**

Изашло је у I. години :

Свеска 1.	Даворје, од Ј. Ст. Поповића	16 н.
Свеска 2.	Хусари на Пољци са словеначког од Е. Ерјавца	16 н.
Свеска 3.	Даворје. (Свршетак)	16 н.
Свеска 4.	Болесници. С немачког од П. Хајза.	16 н.
Свеска 5.	Лажни цар Шћепан Мали, од Његуша.	16 н.
Свеска 6.	Апотекарка. С руског од грофа Сологуба.	16 н.
Свеска 7.	Лажни цар Шћепан Мали. (Свршетак)	16 н.
Свеска 8.	Болесници. (свршетак)	16 н.
Свеска 9.	Дела Доситејева. Живот и прикључења.	16 н.
Свеска 10.	Магелона. Трагедија. С чешког од Колара.	16 н.
Свеска 11.	Дела Доситејева. Живот и прикључења.	16 н.
Свеска 12.	Краљ Лир. Трагедија у 5 чинова од Шекспира	16 н.
Свеска 13.	Дела Доситејева. Живот и прикључења. (Свршетак)	16 н.
Свеска 14.	Страшни стрелац и Две менице. С пољског	16 н.
Свеска 15.	Кир Јапа, од Ј. С. Поповића	16 н.
Свеска 16.	Краљ Лир. Од Шекспира (Свршетак)	16 н.
Свеска 17.	Спомен Милице приновест М. Витковића	16 н.
Свеска 18.	Марта Посадинца, од Карамзина. С руског	16 н.
Свеска 19.	Дела Доситејева. Буквице.	16 н.
Свеска 20.	Владаца. Од Макијавела. С талијанског	16 н.
Свеска 21.	Дела Доситејева. Буквице. (Свршетак)	16 н.
Свеска 22.	Јадвига, драмат Г. К. Пузинине с пољског	16 н.
Свеска 23.	Светислав и Милена. Од Јована С. Поповића	16 н.
Свеска 24.	Владаца. Од Макијавела. (свршетак)	16 н.

Изашло је у II. години :

Свеска 25.	Горски Вијенац, Петра П. Његуша	16 н.
Свеска 26.	Четири кљери, од С. Поданиске. С чешког.	16 н.
Свеска 27.	Горски Вијенац. (Свршетак).	16 н.
Свеска 28.	Приповетке Алф. Додета. С француског	16 н.
Свеска 29.	Дела Доситејева. Савети здравог разума.	16 н.
Свеска 30.	Четири кљери. (Свршетак).	16 н.
Свеска 31.	Дела Доситејева. Савети здравог разума.	16 н.
Свеска 32.	Циганин. Позор, игра Е. Сиглиетија. мађар.	16 н.
Свеска 33.	Покондирена тиква. Од Ј. Ст. Поповића	16 н.
Свеска 34.	Асан. Приповетка Т. Т. Јежа. С пољског.	16 н.
Свеска 35.	Путовање по Србији Ђ. Магарашевића	16 н.
Свеска 36.	Укроћена горонад. В. Шекспира. С енглеског	16 н.
Свеска 37.	Дела Доситејева. Басне.	16 н.

Свеска 38.	Асан. (Свршетак)	16 и.
Свеска 39.	Дела Доситејева. Басне	16 и.
Свеска 40.	Омиров Бој жаба са мишеви и Продромов Бој мишева с мачком.	16 и.
Свеска 41.	Дела Доситејева. Басне	16 и.
Свеска 42.	Фајина и Госпођица као сељанка. С руског	16 и.
Свеска 43.	Дела Доситејева. Басне. (Свршетак)	16 и.
Свеска 44.	Фериладина песма. С француског.	16 и.
Свеска 45.	Смрт Стефана Дечанског. Од Ј. С. Поповића	16 и.
Свеска 46.	Невољница од Тургенева, и Иван Иванович и Иван Никифоровић, од Гогоља. С руског	16 и.
Свеска 47.	Скупљени синици Михаила Витковића	16 и.
Свеска 48.	Кармена. Приповетка Меримеја, с француског	16 и.

Изашло је у III. години:

Свеска 49.	Слободијада. Еписки сијев у десет пјесама Владике пригорског Петра П. Петровића Његоша. I.	16 и.
Свеска 50.	Уљана. Приповетка Ј. И. Крашевског. Превод с пољског. I.	16 и.
Свеска 51.	Слободијада. П. П. Његоша. II.	16 и.
Свеска 52.	Емилија Галота. Трагедија у 5 чинова. Написао Г. Ј. Лесинг. Превод с немачког.	16 и.
Свеска 53.	Слободијада. П. П. Његоша. III. (Свршетак)	16 и.
Свеска 54.	Уљана. Ј. И. Крашевског. II. (Свршетак)	16 и.
Свеска 55.	Дела Доситејева. Етика, проповеди и беседе	16 и.
Свеска 56.	Гренгоар. Позоришна игра у једном чину написао Башвиљ превео Ј. Ворђенаћ.	16 и.
Свеска 57.	Дела Доситејева. Етика, проповеди и беседе (Свршетак)	16 и.
Свеска 58.	Ученица. Приповетка В. Крестовског. Превод с руског.	16 и.
Свеска 59.	Ј. С. Поповића Београд некад и сад. Весело позорје у два дејства.	16 и.

На реду је:

Свеска 60.	Наследник од Хардингтона. Приповетка Воца-Дикенса. — Браћа Приповетка Е. А. Булвера Прегласског.	16 и.
------------	--	-------